

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

בס"ד

Vashti

1. אסתר א-ב

א ויהי, בימי אחשורוש: הוא אחשורוש, המלך מהדו ועד-כוש--שבע ועשרים ומאה, מדינה **ב**. בימים, ההם--כשכת המלך אחשורוש, על כסא מלכותו, אשר, בשושן הברכה **ג**. בשנת שלוש, למלכו, עשה משתה, לכל-שריו ועבדיו: חיל פרס ומדי, הפרתמים ושרי המדינות--לפניו **ד**. בהראתו, את-עשר כבוד מלכותו, ואת-יקר, תפארת גדולתו; ימים רבים, שמונים ומאת יום... **ה** גם ושתי המלכה, עשתה משתה נשים--בית, המלכות, אשר, למלך אחשורוש **י**. ביום, השביעי, כטוב לב-המלך, ביין--אמר למהומן בזמא חרבונא בגתא ואבגתא, זמר וכרפס, שבעת הסריסים, המשרתים את-פני המלך אחשורוש **יא** להביא את-ושתי המלכה, לפני המלך--בכתר מלכות: להראות העמים והשרים את-יפיה, כי-טובת מראה היא **יב** ותמאן המלכה ושתי, לבוא בדבר המלך, אשר, ביד הסריסים; ויקצף המלך מאד, וחמתו בערה בו. **ס** { **ס** } יגויאמר המלך, לחכמים ידעי העתים: כי-כן, דבר המלך, לפני, כל-ידעי דת ודין **יד** והקרב אליו, פרשנא שתר אדמתא תרשיש, מרס מרסנא, ממוכן--שבעת שרי פרס ומדי, ראוי לפני המלך, הישבים ראשנה, במלכות **טו** קדת, מה-לעשות, במלכה, ושתי--על אשר לא-עשתה, את-מאמר המלך אחשורוש, בנד, הסריסים. **סז** { **ס** } ויאמר מומכן (ממוכן), לפני המלך והשרים, לא-על המלך לבדו, עותה ושתי המלכה: כי על-כל-השרים, ועל-כל-העמים, אשר, בכל-מדינות המלך אחשורוש **יז** כי-יצא דבר-המלכה על-כל-הנשים, להבזות בעליהן בעיניהן: באמרם, המלך אחשורוש אמר להביא את-ושתי המלכה לפניו--ולא-באה. יחיהיום הזה תאמרנה שרות פרס ומדי, אשר שמעו את-דבר המלכה, לכל, שרי המלך; וכדי, ביזיון וקצף **יט** אם-על-המלך טוב, יצא דבר-מלכות מלפניו, ויכתב בדתי פרס-ומדי, ולא יעבור: אשר לא-תבוא ושתי, לפני המלך אחשורוש, ומלכותה יתו המלך, לרעותה הטובה ממנה **כ**. ונשמע פתגם המלך אשר-נעשה בכל-מלכותו, כי רבה היא; וכל-הנשים, יתנו יקר לבעליהן--למגדול, ועד-קטן **כא** וייטב, הדבר, בעיני המלך, והשרים, ויעש המלך, בדבר ממוכן **כב** וישלח ספרים, אל-כל-מדינות המלך--אל-מדינה ומדינה ככתבה, ואל-עם ועם כלשונו: להיות כל-איש שרר בביתו, ומדבר כלשון עמו. **א** אחר, הדברים האלה, כשד, חמת המלך אחשורוש--זכר את-ושתי ואת אשר-עשתה, ואת אשר-נגזר עליה **ב**. ויאמרו נערי-המלך, משרתיו: בקשו למלך נערות בתולות, טובות מראה **ג**. ונפקד המלך פקידים, בכל-מדינות מלכותו, ויקבצו את-כל-נערה-בתולה טובת מראה אל-שושן הברכה אל-בית הנשים, אל-יד הגא קריס המלך שמר הנשים; ונתן, תמרקיהו **ד**. והנערה, אשר תיטב בעיני המלך--תמלך, תחת ושתי; וייטב הדבר בעיני המלך, ויעש כן.

It happened in the days of Ahasuerus—that Ahasuerus who reigned over a hundred and twenty-seven provinces from India to Ethiopia. In those days, when King Ahasuerus occupied the royal throne in the fortress Shushan, in the third year of his reign, he gave a banquet for all the officials and courtiers—the administration of Persia and Media, the nobles and the governors of the provinces in his service. For no fewer than a hundred and eighty days he displayed the vast riches of his kingdom and the splendid glory of his majesty. In addition, Queen Vashti gave a banquet for women, in the royal palace of King Ahasuerus. On the seventh day, when the king was merry with wine, he ordered Mehuman, Bizzetha, Harbona, Bigtha, Abagtha, Zethar, and Carcas, the seven eunuchs in attendance on King Ahasuerus, to bring Queen Vashti before the king wearing a royal diadem, to display her beauty to the peoples and the officials; for she was a beautiful woman. But Queen Vashti refused to come at the king’s command conveyed by the eunuchs. The king was greatly incensed, and his fury burned within him. Then the king consulted the sages learned in procedure. (For it was the royal practice [to turn] to all who were versed in law and precedent. His closest advisers were Carshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Meres, Marsena, and Memucan, the seven ministers of Persia and Media who had access to the royal presence and occupied the first place in the kingdom.) “What,” [he asked,] “shall be done, according to law, to Queen Vashti for failing to obey the command of King Ahasuerus conveyed by the eunuchs?” Thereupon Memucan declared in the presence of the king and the ministers: “Queen Vashti has committed an offense not only against Your Majesty but also against all the officials and against all the peoples in all the provinces of King Ahasuerus. For the queen’s behavior will make all wives despise their husbands, as they reflect that King Ahasuerus himself ordered Queen Vashti to be brought before him, but she would not come. This very day the ladies of Persia and Media, who have heard of the queen’s behavior, will cite it to all Your Majesty’s officials, and there will be no end of scorn and provocation! “If it please Your Majesty, let a royal edict be issued by you, and let it be written into the laws of Persia and Media, so that it cannot be abrogated, that Vashti shall never enter the presence of King Ahasuerus. And let Your Majesty bestow her royal state upon another who is more worthy than she. Then will the judgment executed by Your Majesty resound throughout your realm, vast though it is; and all wives will treat their husbands with respect, high and low alike.” The proposal was

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

approved by the king and the ministers, and the king did as Memucan proposed. Dispatches were sent to all the provinces of the king, to every province in its own script and to every nation in its own language, that every man should wield authority in his home and speak the language of his own people. Some time afterward, when the anger of King Ahasuerus subsided, he thought of Vashti and what she had done and what had been decreed against her. The king's servants who attended him said, "Let beautiful young virgins be sought out for Your Majesty. Let Your Majesty appoint officers in every province of your realm to assemble all the beautiful young virgins at the fortress Shushan, in the harem under the supervision of Hege, the king's eunuch, guardian of the women. Let them be provided with their cosmetics. And let the maiden who pleases Your Majesty be queen instead of Vashti." The proposal pleased the king, and he acted upon it.

2. **מלבי"ם אסתר א, א**
"ובעת שכבש כל הממלכות האלה, למען תתקיים המלכות בידו, לקח את ושתי שהיתה מזרע נבוכדנצר לו לאשה, והיא היתה יורשת עזר, ומצדה היה המלכות מגיע לו גם בירושה, עפ"ז היה המלכות נכון בידו, או מצד הכבוש שכבשם ביד חזקה ומצד זה היה יכול למלוך עליהם ממלכה בלתי מוגבלת או מצד הנחלה ע"י ושתי"
3. **מלבי"ם אסתר א, יא**
"תכלית מטרת חפצו להראות העמים והשרים שלא לקחה בעבור יחוסה רק בעבור יפיה כי טובת מראה היא שאם היה לוקחה בעבור יחוסה ובעבור שע"י זכה למלכות לא יתכן שיראה את יפיה, כי הלא בין יפה בין כעורה היה לוקחה אחר שעמה לקח חבל המלוכה, והלא זה בזיון אל המדינות אם מראה יפיה, כאלו היופי חשוב יותר מן המלכות שהשיג על ידה, אבל בזה גלה כי אין מחשיב אותה למלכה מצד עצמה, וזכה בהמלכות מצד עצמו בכחו וגבורתו, ובוזה רצה להגיע לחפצו למלוך מלוכה בלתי מוגבלת:"
4. **ילקוט שמעוני אסתר רמז**
"והיאך נטלה אחשוורוש לאשה. אמר רב אותו הלילה שנהרג בלשאצר והמליכו לדריוש... וכשהמליכו דריוש אותה הלילה בלשאצר שהיו אלו הורגים ואלו בוזים, ושתי היתה נערה ורצתה בין המסובין, כשראתה הבית מעורבב שהיתה סבורה שאביה קיים ובאה לחלקו של דריוש וחמל עליה והשיאה לאחשוורוש בנו"
5. **אסתר רבה ג, יד**
"שְׁלֵחָה וְאֶמְרָה לוֹ קוֹמִים אִיסְטֶבְלָטִי (סייס) שֶׁל בֵּית אֶבָּא הָיִיתָ..."
6. **ראב"ע אסתר א, ג**
"ויש אומרים שנשא ושתי, והוא הישר בעיני."
7. **רש"י אסתר א, ב**
"כשבת המלך אחשוורוש וגו'. 'כשנתקיים המלכות בידו'"
8. **ראב"ע אסתר א, ב**
"**בימים ההם**. טעם זה הכתוב כי לא ישב על כסא המלוכה שימצא מנוח רק אחר מלחמות רבות שהיו לו,"
9. **מגילה יא, ב**
"בימים ההם כשבת המלך וכתוב בתריה בשנת שלש למלכו אמר רבא מאי כשבת לאחר שנתיישבה דעתו אמר בלשאצר חשב וטעה אנה חשיבנא ולא טעינא מאי היא דכתיב (ירמיהו כט, י) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם וכתוב (דניאל ט, ב) למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה חשוב ארבעין וחמש דנבוכדנצר ועשרים ותלת דאויל מרודך ותרת דדידה הא שבעים"
10. **אוצר מדרשים, מדרשים על שלמה המלך, דמות כסא של שלמה המלך ע"ה ה'**
"ואף נבוכדנצר כשבקש לישב עליו נשבר כאשר כתבנו, ואחשוורוש ראה אותו כסא ונתאוה לו לישב עליו יותר מנבוכדנצר ומדריוש ומפרעה, ולא יכול לישב, והביא אומנין מצור ואלכסנדריא לעשות כסא אחד כדמותו - ולא יכלו, אלא עשו לו כסא אחר נאה וישב עליו, שנאמר בימים ההם כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה. ושלש שנים עסקו בכסא שעשו לו האומנין מצור ומאלכסנדריא, ובשנת שלש ישב על אותו כסא, שנאמר בְּשֵׁנַת שְׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ וגו' (אסתר א' ג')."
11. **שמות רבה ט, ז**
"בְּהָרְאֹתָ אֶת עֶשֶׂר כְּבוֹד מְלָכוֹתָי וגו', אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ וְזָכוּנוֹם לְבָרְכָהּ שִׁשָּׁה גִיסִין הָיָה מְרָאָה לָהֶם כְּכֹל יוֹם וַיּוֹם וַאֲזַיִן אֶחָד מֵהֶן דּוּמָה לְחִבְרוֹ, וְאַחַר כֵּן הוּא מְשַׁלַּח לְכָל גְּדוּלֵי הַמְּלָכוֹת. וְרַבִּי חֲזִיָּא בְּרַ אֶבָּא אָמַר מִיָּנִי יִצְיָאוֹת הָרְאָה לָהֶם. רַבִּי לִוִּי אָמַר בְּגָדֵי כְּהֵנָה הָרְאָה לָהֶם, נֶאֱמַר כָּאֵן תִּפְאָרֶת גְּדוּלָתוֹ, וְנֶאֱמַר לְהֵלֹךְ וְעֲשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן לְכַבֹּד וְלִתְפָאֶרֶת, מֵהַ תִּפְאָרֶת הָאֲמֹר לְהֵלֹךְ בְּגָדֵי כְּהֵנָה גְּדוּלָה, אֵף תִּפְאָרֶת הָאֲמֹר כָּאֵן בְּגָדֵי כְּהֵנָה גְּדוּלָה."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

12. תלמוד בבלי, מסכת מגילה, יב, א.
"שאלו תלמידיו את רבי שמעון בר יוחאי: "מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה". אמר להם: "אמרו אתם". אמרו לו: "מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע". אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו. אמרו לו: "אמור אתה". אמר להם: "מפני שהשתחוו לצלם"
13. **אסתר רבה ז, יח**
" אמרו לו: מפני מה? אמר להם? מפני שנהנו ישראל מסעודתו של אחשוורוש, ובעבור זאת נגזרה עליהם גזירה לכלותם מן העולם ולאבד את זכרם"
14. **שיר השירים רבה פרשה ז, יג**
" מפני שאכלו מתבשילי הגויים"
15. **פירוש האלשיך למגילה א, ח**
"לא יתכן שעל איסור מאכלות אסורים יתחייבו 'כליה'"
16. **מגילת סתרים על פרק א פסוק ב**
"מפני שקלקלו בזנות"
17. **בראשית רבה ג**
"דָּבָר אַחֵר, גַּם וְשֵׁתִי הִמְלִיכָה. אֵין גַּם אֶלָּא רְבוּי, מֵה זֶה בְּשִׁשָּׁה נְסִין, אֶף זֶה בְּשִׁשָּׁה נְסִין. מֵה זֶה בְּמִינֵי יְצִיאוֹת, אֶף זֶה בְּמִינֵי יְצִיאוֹת. מֵה זֶה בְּסֵעוּדַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶף זֶה בְּסֵעוּדַת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מֵה זֶה בְּבִגְדֵי כְהֵנָה גְדוּלָה, אֶף זֶה בְּבִגְדֵי כְהֵנָה גְדוּלָה."
18. **ילקוט שמעוני אסתר רמז תתרמט**
"בית המלכות למה עשתה בבית המלכות, כאן אתה מוצא שהנשים מבקשים להיות יודעות הכל, הכניסה אותן למקום שהמלך ישן והיתה אומרת להן זו מסבה של מלך כאן הוא ישן כאן הוא אוכל כאן הוא שותה."
19. **אסתר רבה י**
" עֲשֵׂתָה מִשְׁתַּה נְשִׁים, מִינֵי גְמָאִין הָאֵכִילָה אוֹתָן. רַבִּי יֶצְעָק אוֹמֵר מִינֵי מְתוּקִים הָאֵכִילָה אוֹתָן. בֵּית הַמְּלָכוֹת, נִתְּנָה אוֹתָן בְּבָתִּים מְרוֹחִים מִפְּנֵי שְׂדֵרְפָה שֶׁל אִשָּׁה מְצוּיָה לְמִלְקָל. דָּבָר אַחֵר, בֵּית הַמְּלָכוֹת, נִתְּנָה אוֹתָן בְּבָתִּים מְצֻרִין, דָּאֵמַר רַבִּי אֲבוּן רוּצָה אִשָּׁה שְׂתֵּהָ בְּבָתִּים מְצֻרִין וּבְגָדִים מְצֻרִין, מְלָאֵכֶל עֲגָלִים מְפֻטְמִין."
20. **יוספוס פלביוס, קדמוניות היהודים**
"ואילו היא, בשומרה את החוקים הנהוגים אצל הפרסים, האוסרים על נשותיהם להיראות לפני זרים, לא הלכה אל המלך"
21. **דרשות ר"י אבן שועיב פ' ואתה תצוה"**
"שהיו חלקים תחילה הבעל ואשתו אם ידברו כלשונו או כלשונה, והיו ביניהם חצי מדבר בלשונו וחצי בלשונה – ציווה שידבר בלשון אביו"
22. **רש"י אסתר א, יב**
"ששלחה לו דברי גנאי"
23. **מלבי"ם אסתר א, א**
"והוא רצה להשתרר עליהם בחזקה בממלכה בלתי מוגבלת, היה זה עקר התחבולה במה שהושיב הכסא בשושן, ובמה שעשה המשתה הגדול הזה, ובמה שצוה להביא את ושתי לפניו, כל אלה היו עצות עמוקות להוציא מגמתו אל הפועל להשתרר עליהם גם השתרר"
24. **מלבי"ם אסתר א, י**
" ולמען יניח זאת ליסוד מוסד ואבן הראשה שושתי אין לה חלק במלכות, ומלכותו היא מצד הכבוש לבד שעי"ז ישיג מגמתו להיות מולך ממלכה בלתי מוגבלת, התחכם במה שצוה להביא ושתי לפניו, להראות שלא מצד יחוסה לקחה, רק מצד שיפת מראה היא, לא זולת זה, כי יחוס מלכותה נפסק בעת הכבוש"
25. **מלבי"ם אסתר א, י**
"שאם היתה נחשבת כמולכת בפני עצמה, איך יובילוה ע"י הסריסים הלא ראוי שיצאו לקראתה כל שרי המלוכה שגם לא בחר שתבא ע"י הסריסים המשרתים אותה, רק ע"י הסריסים המשרתים את פני המלך אחשוורוש, שזה שפלות גדול לפניו, שמחשיבה אחת מפילגשני, אשר סריסיו יביאוה לפניו"
26. **מלבי"ם אסתר א, יא**
" מראה שיביאוה בעל כרחו כאחת שפחותיו, ד. שצוה שיביאוה באופן שידעו הכל כי מביאים"
27. **רש"י אסתר א, יב**
" ותמאן המלכה ושתי. רבותינו אמרו לפי שפרחה בה צרעת"
28. **ילקוט שמעוני, תתרמ"ט**
" במתנייתא תנא בא גבריאל ועשה לה זנב."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

29. **מלבי"ם אסתר א, יב**
" ותמאן, מבאר כי מה שושתי לא רצתה לבא היה על כי הבינה כונתו שרוצה להורידה ממעלתה שחשבה עד עתה שיש לה חלק בהמלכות מצד נחלת אבותיה, וז"ש ותמאן יען שהיא לפי דעתה המלכה ושתי שמלכותה מצד עצמה, ע"כ לא רצתה לבא משני טעמים: א. בדבר המלך יען שפקד עליה שתבא באופן שיתראה שאין לה חלק במלוכה... ב. אשר ביד הסריסים אשר צוה להביא ע"י הסריסים שכדי בזיון וקצף והנה בזה הפרה כל עצתו שרצה להחזיק במלכות מצד עצמו והיא עמדה נגדו לאמר שמלכותו לא נצמח רק על ידה, "
30. **אסתר רבה יד**
"ותמאן המלכה ושתי, שלקחה ואמרה לו דברים שהן נוגעין בלב, אמרה לו אם רואין אותי נאה, הן נותנין עיניהם להשתמש בי והורגים אותה, ואם רואין אותי כעורה, את מתגנה בי. רמזתו ולא נרמז עקצתו ולא נעקץ. "
31. **אסתר רבה ד**
" מה ראה ממוכן לקפוץ בעצה תחלה... ר' יוחנן אמר תלתא אמוראין חד אמר ע"י שהיתה מסטרתו בקורדקין שלה על פניו לכאן ולכא וחרינא אמר על ידי שלא הזמינה את אשתו לסעודת נשים וחרינא אמר ע"י שהיתה לו בת והיה מבקש להשיאה למלכות "
32. **אסתר רבה ד, יב**
" אמר רב הונא אחשורוש דעת סרוקה היתה לו, מנהג שבעולם אדם מבקש לאכל עדשים ואשתו מבקשת לאכל אפונים, יכול הוא לכופה, לא מה דהיא כעניא עבדה. "
33. **רש"י אסתר ב, א**
" זכר את ושתי. את יפיה ונעצב: "
34. **מלבי"ם אסתר א, כב**
" טבעו ותכונתו שהגם שאהב את ושתי עד מות, "
35. **מלבי"ם אסתר ב, א**
" מספר שאחר ששך חמת המלך ועלה בדעתו לקחת אשה אחרת למלכה, פחד בלבבו מפני שלשה דברים, א. שזכר את ושתי, את יפיה ויחוסה ומעלותיה וחשב כי קשה שימצא אשה כמוה, ב. זכר את אשר עשתה, וירא לקחת אשה פן גם ימצא מיוחסת ויפ"ת כושתי תעשה גם היא כמעשה ושתי, ולא יכון במשפט כסאו שיהרוג גם זאת שיאמרו שהוא הורג את נשיו, ג. זכר את אשר נגזר עליה, וירא שגם תמצא אשה ראויה אליו לא תרצה להנשא לו כי תתירא שלא יהרוג גם אותה "
36. **אסתר רבה ה**
"ולא רק שמנעה, אלא שמחה בהחרב הבית"
37. **אסתר רבה ג**
"ע"י שהיו שמחים הם בחורבן הבית...ביהמ"ק חרב ורשע זה עושה מרוזחין וגם ושתי הרשעה עושה מרוזחין?"
38. **מגילה יב, ב**
" לפי שהיתה מפשטת בנות ישראל ערומות ועושה בהן מלאכה בשבת "
39. **מדרש פנים אחרים ב, א**
" בית שאבותי החריבו, אתה תבנה?"
40. **מגילה יב, א**
" כי הוה נקיט ואזיל בשבילא דבי המן חזיתיה ברתיה (ראתה אותו בתו של המן) דקיימא אאיגרא, סברה האי דרכיב אבוה והאי דמסגי קמיה מרדכי, שקלה עציצא דבית הכסא ושדיתיה ארישא דאבוה, דלי עיניה וחזת דאבוה הוא, נפלה מאיגרא לארעא ומתה..."